

TEHNOLOŠKO EKONOMSKA ANALIZA RATARSKE PROIZVODNJE NA OOUR-u KLISA 1977. G.

IPK Osijek je ratarsku proizvodnju organizirao u jedinstvenu radnu organizaciju koja se prostire na četiri slavonske općine i to: Osijek, Podravska Slatina, D. Miholjac i Našice. Na svakoj općini ratarstvo je posebno proizvodno područje, a ukupna proizvodnja je organizirana na 16 OOUR-a.

Jedan od 16 OOUR-a je OOUR Klisa koji se nalazi na području Osijeka, u neposrednoj blizini grada Osijeka i rijeke Drave. Tip tla je deprimirani livadski černozem, dosta plitak, ali mu se dobra kondicija održava pravilnom i kvalitetnom obradom. Teren je na gotovo svim površinama OOUR-a blago talasast, ispresijecan kanalima. U ekstremno vlažnim godinama najnižiji dijelovi tabli trpe od suviška vlage, a najviši dijelovi u ekstremno sušnim godinama ugroženi su pomanjkanjem vlage.

OOUR Klisa organizira proizvodnju na 2917,09 ha, od čega je 2733,34 ha u bloku čija je prosječna veličina tabli 27,89 ha, dok je ostalih 183,75 ha rascjepkano na 136 manjih parcela.

U 1977. godini na OOUR-u Klisa bilo je zaposleno 153 stalnih radnika i 312 sezonskih radnika. Struktura stalnih radnika je slijedeća:

— tehnološko osoblje	— 23
— administracija	— 10
— majstori radioničari	— 20
— traktoristi	— 71
— pomoćni radnici	— 27
	153

Uvođenjem intenzivnih kultura u strukturu sjetve, povećao se broj stalnih radnika i to posebno tehnološkog osoblja od kojih je 12 inženjera poljoprivrede što je 8 % od stalno uposlenih. Veliki je broj NKV radnika 27 ili 18 %, što je vrlo visoko u strukturi uposlenih. Tako veliki broj NKV radnika dobilo se ukidanjem ili smanjenjem obima nekih proizvodnji na Kombinatoru. U toku 1977. god. OOUR Klisa je uposlio 312 sezonskih radnika što je vrlo značajno u rješavanju problema nezaposlenih.

Opremljenost mehanizacijom je vrlo dobra, tako da sve agrotehničke zahvate uspije na vrijeme obaviti. Struktura traktora je slijedeća:

srednji traktori	29 ; ϕ KS	81,14
teški traktori	11 ; ϕ KS	166,00
ukupno	40 ; ϕ KS	90,47

U 1977. god. struktura sjetve po grupama kultura na Kombinatoru, području Osijek i OOUR-u Klisi izgledala je ovako:

Tabela 1 Struktura sjetve

Kultura	IPK ha	Osijek %	Područ. Osijek ha	%	OOUR ha	Učešće OOOR Klisa	
						Klisa %	R.O. = 100%
Strna žita	22706	42,60	9024	39,04	1352	46,78	5,95
Industr. bilje	14619	27,42	6936	30,01	974	33,70	6,66
Krmno bilje	14624	27,44	6117	26,46	—	—	—
Sjem. kulture	860	1,61	675	2,92	400	13,86	46,51
Povrće	310	0,58	300	1,30	164	5,66	52,91
Ostalo	187	0,35	63	0,27	—	—	—
Ukupno:	53306	100,00	23115	100,00	2890	100,00	
		100,00		43,36		54,42	

Iz tabele 1 je vidljivo da je struktura sjetve na OOOR-u Klisa specifična. Strna žita su najzastupljenija 46,78 %, zatim industrijsko bilje 33,70 %. Međutim, orijentacija OOOR-a je na sjemenske kulture koje su zasijane na 400 ha što je 46,51 % od ukupno zasijanih površina na Kombinatoru, i na povrtnje kulture koje su sijane na 164 ha ili 52,91 % od ukupnih zasijanih površina pod tim kulturama. Promjene u strukturi sjetve išle su postupno što se vidi u slijedećoj tabeli:

Tabela 2 Struktura sjetve u razdoblju od 1970. do 1978. god.

Grupa usjeva	Prosječno 1970—1973.		Prosječno 1974—1977.		1977.		Planirano u 1978.	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Strna žita	1059	40	1240	43	1352	47	1238	43
Krmno bilje	546	21	293	10	—	—	—	—
Ukupno	1605	61	1533	53	1352	47	1238	43
Ind. bilje	884	34	919	32	974	34	1130	39
Sjem. bilje	36	1	133	5	400	14	368	13
Povrće	105	5	309	10	164	5	160	5
Ukupno	1025	39	1361	47	1538	53	1658	57
Sveukupno	2630	100	2894	100	2890	100	2896	100

Ako se strna žita i krmno bilje svrstaju u niske akumulativne kulture, a industrijsko bilje, sjemenske usjeve i povrće u visokoakumulativne kulture, vidimo da je odnos strukture sjetve u periodu od 1970. do 1973. bio 61:39 u korist niskoakumulativnih kultura, u razdoblju od 1974. do 1977. 53:47 dok je u 1977. odnos 47:53 u korist visokoakumulativnih kultura. Plan za 1978. godinu dalje potencira tu razliku u korist visokoakumulativnih kultura na 57 %, dok niskoakumulativnih ima 43 %.

Prinosi i površine pod pojedinim usjevima u 1977. godini za Kombinat, područje Osijek i OOUR Klisa bili su slijedeći:

Tabela 3 Površine i prinosi pojedinih kultura na IPK-a Osijek i OOUR — Klisa u god. 1977.

Kultura	IPK Osijek		Područje Osijek		OOUR Klisa	
	ha	q/ha	ha	q/ha	ha	q/ha
Pšenica ozima	18812	55,37	7688	61,39	1267	64,79
Pšenica jara	5	34,00	5	34,00	—	—
Ječam ozimi	2433	34,00	175	57,71	—	—
Ječam jari	1373	38,83	1156	40,75	85	40,74
Zob	83	40,43	—	—	—	—
Strne žitarice	22706		9024		1352	
Sećerna repa	7136	491,30	5251	512,39	894	543,73
Suncokret merk.	3388	23,10	1685	23,94	80	27,09
Konoplja	590	87,17	—	—	—	—
Lan	277	31,98	—	—	—	—
Uljana repica	2908	25,25	—	—	—	—
Duhan	320		—	—	—	—
Indust. bilje	14619		6936		974	
Kukuruz merk.	13782	70,00	5518	78,43	—	—
Kukuruz sil.	361	286,34	194	429,89	—	—
Lucerka stara	416	271,22	356	265,82	—	—
Lucerka nova	65	288,73	49	298,58	—	—
Krmno bilje	14624		6117		0	
Kukur. sjem.	690	26,08	525	40,84	337	44,39
Seć. rep. sjem.	45	19,77	25	19,08	25	19,08
Suncokret sjem.	111	8,40	111	8,40	24	12,90
Mahuna sjem.	14	20,64	14	20,64	14	20,64
Sjem. kulture	860		675		400	
Ind. mahuna	70	92,10	70	92,10	70	92,10
Indust. rajčica	179	500,24	179	500,24	66	487,85
Grah	8	23,80	8	23,80	8	23,80
Paprika	6	107,12	6	107,12	6	107,12
Luk	5	130,42	5	130,42	5	130,42
Mrkva	24	250,58	24	250,58	2	407,83
Karfiol	1,50	62,80	1,50	62,80	1,50	62,80
Kelj pupčar	1,50	68,50	1,50	68,50	1,50	68,50
Kupus	1	124,30	1	124,30	1	124,30
Cikla	10	308,00	—	—	—	—
Ostalo povrće	4	—	4	—	3	—
Povrće	310		300		164	
Ostalo	187		63		0	—
Ukupno	53306		23115		2890	

Od strnih žita najzastupljenija je pšenica čiji su sortiment i prinosi dati u slijedećoj tabeli:

Tabela 4 Površine, prinosi i zastupljenost pšenica u 1977. OOUR — Klisa

SORTA	Zastupljenost sorte		q/ha	Prinos	
	ha	%		rang	sorte
Sava	523	41,99	65,55	3	
Zlatna dolina	352	27,78	66,47	2	
Libellula	115	9,08	56,46	7	
Drina	103	8,13	67,70	1	
NS rana 2	74	5,84	61,98	6	
Slavonka	45	3,55	62,97	4	
Biserka	37	2,92	62,91	5	
Pokusi	9	0,71	66,15	—	
Ukupno	1267	100,00	64,79	—	

Ekonomska analiza pšenice pokazuje slijedeće rezultate izražene u naturalnim pokazateljima:

Vrijednost proizvodnje:	64,79 q/ha
Cijena proizvoda:	2,74 d/kg
Troškovi proizvodnje:	52,50 q/ha
Financijski rezultat:	12,29 q/ha
Produktivnost: Ljudi	25,65 sati/ha ili 0,39 s/q
Strojeva	9,23 sati/ha ili 0,14 s/q
Ekonomičnost proizvodnje:	1,23

Potrebno je napomenuti, da je kod obračuna produktivnosti za ljudski i strojni rad uzet u obzir rad kombajna i transport do silosa, koji se na OOUR-u obavlja vlastitim traktorskim sredstvima. Ekonomski dio analize za sve kulture dat je na osnovu prognoze financijskog poslovanja.

Druga kultura po zastupljenosti je šećerna repa koja je sijana na 894 ha. Prinosi, digestija i biološki prinos šećera po sortama su slijedeći:

Tabela 5 Površine, prinosi i sortiment šećerne repe u god. 1977.

SORTA	ha	% učešća	q/ha	digestija	Prinos šećera
Maribomonova/cr	88	9,84	472,50	16,63	78,58
Kawcercomono	225	25,17	524,62	17,05	87,63
Monopur	392	43,85	581,60	17,01	98,98
Carpo	32	3,58	605,15	16,98	102,75
Monofort	115	12,86	498,41	16,83	83,88
Kws—534	4234	4,70	572,64	16,69	95,57
Ukupno	894	100,00	543,73	16,95	92,15

Analiza proizvodnje izvršena u naturalnim pokazateljima u 1977. godini izgledala je ovako:

Vrijednost proizvodnje:	543,66	q/ha
Cijena proizvoda:	0,691	d/kg
Troškovi proizvodnje:	430,67	q/ha
Financijski rezultat:	112,99	q/ha
Produktivnost: Ljudi	227,98	sati/ha ili 0,42 s/q
Strojeva	34,94	sata/ha ili 0,06 s/q
Ekonomičnost proizvodnje:	1,26	

Kod ove analize također je kod obračuna produktivnosti za ljudski i strojni rad uzet u obzir transport repe do šećerane, koji je obavljen vlastitim traktorima.

U strukturi sjetve sjemenskih usjeva imali smo suncokret, šećernu repu, mahunu i kukuruz. Sjemenski suncokret sijan je na površini od 24 ha i to francuski hibrid INRA 7702.

Postignut je prinos od 12,90 q/ha. Sjemenska šećerna repa zasnovana je na 25 ha s prosječnim prinosom od 19,08 q/ha. Sjemenska proizvodnja sorata za mahunu zasijana je na 14 ha s prosječnim urodom od 20,64 q/ha.

Od sjemenskih kultura kukuruz je zauzeo najveće površine tj. 337 ha na kojima je dobijen prosječan prinos od 44,39 q/ha. Površine i prinosi po hibridima su slijedeći:

Tabela 6 Proizvodnja i struktura sjemenskog kukuruza u god. 1977.

H I B R I D		Zastupljenost hibrida		q/ha	Prinos	
		ha	%		rang	
OSSK—440	SC	113	33,53	35,57	3	
OSSK—464	SC	101	29,97	22,61	5	
OSTK—290	TC	88	26,11	73,46	1	
IPK—551	SC	28	8,31	69,96	2	
L—0—19—3	L	7	2,08	33,85	4	
UKUPNO		337	100,00	44,39		

Ekonomska analiza sjemenskog kukuruza izražena u naturalnim pokazateljima izgledala je ovako:

Vrijednost proizvodnje:	44,39 q/ha
Cijena proizvoda:	11,53 din/kg
Troškovi proizvodnje:	29,22 q/ha
Financijski rezultat:	15,17 q/ha
Produktivnost: Ljudi	338,85 sati/ha ili 7,63 sati/q
Strojeva	14,07 sati/ha ili 0,31 sati/q
Ekonomičnost proizvodnje:	1,52

Urod sjemenskog kukuruza dao je vrlo visok financijski rezultat od 15,17 q/ha ili 17490 din/ha.

Povrtne kulture zasijane su na 164 ha. Mahuna i rajčica sijane su na većim površinama dok je ostalo povrće sijano na manjim površinama u eksperimentalne svrhe ili za potrebe kombinatske trgovne.

Najbolji rezultati postignuti su u proizvodnji graha mahunara, koji uz postrnu sjetvu omogućuje dvije žetve godišnje. Površine i prinosi u proljetnoj i postrnoj sjetvi za pojedine sorte mahuna u god. 1977. prikazane su u tabeli 7.

Tabela 7 Površine, prinosi i sorte graha mahunara

S O R T A	ha	% učešća	q/ha	Rang prinos
Proljetna sjetva				
1. Harvester	14	20,00	104,00	4
2. Niagara 773	12,5	17,86	127,40	2
3. Galatin 50	11,5	16,43	113,55	3
4. Daria	4,5	6,43	156,70	1
5. Slankete	2,0	2,86	93,30	5
6. Flarico	0,5	0,71	55,90	6
	45,00	64,29	115,80	
Postrna sjetva				
1. Harvester	8	11,43	32,29	4
2. Galatin 50	7	10,00	56,10	2
3. Niagara 773	6	8,57	50,30	3
4. Daria	4	5,71	70,80	1
	25	35,71	49,44	
Sveukupno	70	100,00	92,10	

Ekonomska analiza izražena u naturalnim pokazateljima bila je sljedeća:

Vrijednost proizvodnje:	92,10 q/ha
Cijena proizvoda:	3,63 d/kg
Troškovi proizvodnje:	66,80 q/ha
Financijski rezultat:	25,30 q/ha
Produktivnost: ljudi	127,00 sati/ha ili 1,37 S/q
strojeva	21,61 s/ha ili 0,23 s/q
Ekonomičnost:	1,38

Tabela 8 Vrijednost proizvodnje, troškovi poslovanja i financijski rezultat za 1977. godinu po grupama kultura

KULTURE	Vrijednost pr.		Trošk. proiz.		Financijski r.	
	Ukupno	Po 1 ha	Ukupno	Po 1 ha	Ukupno	Po 1 ha
Strna žita	23 436 078	17 334	19 534 807	14 448	3 901 271	2 885
Ind. bilje	3 485 399	35 784	27 096 640	27 820	7 756 659	7 964
Sjem. kulture	21 216 271	53 041	13 103 817	32 760	8 112 454	20 281
Povrće	8 802 710	53 675	8 594 768	52 407	207 942	1 268
Sveukupno	88 308 358	30 557	68 330 032	23 644	19 978 326	6 913

Budući da je orijentacija OOUR-a Klisa na visokoakumulativne kulture, to s porastom vrijednosti proizvodnje rastu i ulaganja, kako kroz vrijednost materijala tako i kroz povećani rad. Od 68 milijuna ukupnih troškova 24 milijuna su osobni dohoci. Međutim, pored ovako visokih troškova proizvodnje orijentacija OOUR-a pokazala se opravdanim, jer se povećava i financijski rezultat. Uz izuzetno povoljne uvjete za sve kulture u 1977. godini najbolji rezultati su postignuti sjemenskim kulturama koje su dale preko 20.000 d/ha. Za daljnji napredak u proizvodnji ovih kultura bilo bi nužno izvršiti kompletiranje opreme kako bi produktivnost digli na višu razinu.